

Europeiskt samarbete för en värld i rörelse

*Centerstudenters motion
till partistämman 2017*

Centerstudenter

Europeiskt samarbete för en värld i rörelse

Inledning

Britternas val att rösta för ett utträde ur den Europeiska unionen är det europeiska projektets största prövning hittills. Men det kan också bli en väckarklocka för en annan färdriktning för Europa. Europeisk integration har lett till ett friare, fredligare och rikare Europa, men förtroendet undergrävs av de många brister som präglar EU-samarbetet. För legitimitet behövs demokratisering och bättre maktindelning, där öppenhet och förutsägbarhet är vägledande.

Centerpartiet har länge talat om att vi behöver ett EU som är "smalare men vassare". Det har tidigare varit en samlande beskrivning av partiets Europapolitik. Samtidigt ser Centerstudenter att det är en paroll som saknar den framåtanda som präglar Centerpartiet och som dessutom gör det svårt att bedriva politisk utveckling på områden där EU just nu står inför vägskalet. EU-samarbetet behöver visserligen bli smalare på områden där politiska beslut kan fattas i medlemsländerna själva, men "smalare men vassare" är inte ett tillfredsställande svar på EU:s viktigaste utmaningar där det inom vissa områden är nödvändigt med bredare samarbeten och mer politik. Centerpartiets politik måste istället utstråla en mer klarsynt, tydlig och framåtsyftande vision om ett nytt ledarskap för Europa.

Medlemskapet i EU har gett medlemsländerna ett växande värde över tid. Genom att integrera marknader, regler och standarder har fred mellan länderna bevarats, ökat välstånd för européerna åstadkommits och utbyten av människor möjliggjorts. Kärnan i detta samarbete är de fyra gemensamma friheterna: rörlighet för varor, tjänster, kapital och personer. De fyra friheterna måste även i det framtida samarbetet utgöra den politiska grunden för unionen.

Samtidigt står EU inför många nya utmaningar. Bristande politiskt ledarskap i samband med stora flyktingströmmar till Europa har skadat både de yttre gränserna och den inre rörligheten. Maktbalansen i världen har förändrats och Europas frihet och säkerhet hotas av ett alltmer aggressivt Ryssland. Organiserad brottslighet och terrorhot skapar behov av en gemensam europeisk rättspolitik. Med gemensam politik på dessa områden kan EU-samarbetet vitaliseras.

Centerpartiet behöver en Europapolitik som tydligt beskriver på vilken politisk nivå som politiska beslut ska fattas. Idén om att beslut ska fattas på lägsta möjliga politiska nivå, subsidiaritetsprincipen, är det europeiska projektets bärande princip. Som en rörelse där decentraliseringstanken är en bärande princip, ser vi inget egenvärde i att makt centraliseras – tvärtom. Av detta följer att EU kan föra mer av en gemensam politik på tidigare nämnda områden och att Centerpartiet bör slå vakt om att EU inte ska bli något välfärdsprojekt med en social pelare eller ett socialt protokoll, vilket Socialdemokraterna strävar mot.

Demokratisering för legitimitet

Centerpartiet har sedan tidigare en vision som att demokratisera EU. Den visionen behövs nu mer än någonsin. EU lider av ett stort demokratiskt underskott och bristande insyn. Det försvårar för ansvarsutkrävande och undergräver förtroendet för europeiska institutioner, såsom kommissionen, parlamentet och ministerrådet. Dessutom minskar det möjligheterna att genomdriva de förändringar som EU behöver. En demokratisering av EU:s institutioner kräver mer insyn, mer ansvarsutkrävande och ett tydliggörande av vad som är EU-kompetens respektive nationella kompetensområden.

EU-kommissionen behöver bli tydligare och mer synlig för EU-medborgare. Genom att reducera antalet kommissionärer och avskaffa principen om att varje medlemsland ska representeras genom en egen kommissionär kan EU-kommissionen demokratiseras. Dessutom skulle kommissionens arbete kunna inrikta sig på mer centrala områden för europeiskt samarbete, jämfört med när arbetsuppgifter ska delas upp på 28 kommissionärer.

EU:s ministerråd behöver ett tydligare ledarskap så att det kan utkrävas ansvar. I dag är det 14 år mellan medlemsstaternas ordförandeskap och med mandatperioder på ett halvår blir det mest en symbolisk institution, med bristande kontinuitet. Genom att ordförandena i ministerrådets arbetsgrupper tillsätts av de enskilda arbetsgrupperna kan ministerrådet förtydligas. Denna procedur skulle då ske i likhet med hur ordföranden tillsätts i parlamentets utskott.

Insynen i EU:s arbete måste öka. Att offentliggöra resultat från omröstningar i ministerrådet och handlingar från trilogmöten mellan parlamentet, ministerrådet och kommissionen vore ett tydligt steg i den riktningen. Centerstudenter vill därför se en offentlighetsprincip i hela unionens arbete. EU bör också upprätta ett register över lobbyister som har tillträde till ministerrådet, i likhet med det som redan finns för Europaparlamentet.

Därför yrkar Centerstudenter att:

- Centerpartiet ska verka för att principen om "Ett land – en kommissionär" slopas och att antalet kommissionärer reduceras till att täcka in EU:s kompetensområden.
- Centerpartiet ska verka för att det roterande ordförandeskapet i ministerrådet avskaffas och att varje arbetsgrupp inom ministerrådet i stället får välja sin ordförande, som i Europaparlamentets utskott.
- Centerpartiet ska verka för en offentlighetsprincip inom EU.
- Centerpartiet ska verka för att resultat från omröstningar i ministerrådet offentliggörs.
- Centerpartiet ska verka för att riksdagens EU-nämnd öppnas upp för allmänhetens insyn.
- Centerpartiet ska verka för att handlingar från trilogmöten mellan parlamentet, ministerrådet och kommissionen offentliggörs.
- Centerpartiet ska verka för att EU upprättar ett register över lobbyister som har tillträde till ministerrådet, i likhet med det som redan finns för Europaparlamentet.
- Centerpartiet ska ta initiativ till fler offentliga debatter mellan de svenska Europaparlamentarikerna.

Maktdelning för legitimitet

En demokratisering av EU kräver bättre maktindelning. Subsidiaritetsprincipen måste råda och det måste vara förutsägbart vilka frågor som ska behandlas på europeisk respektive nationell nivå. Ett återkommande problem är att frågor som är av tydligt överstatlig karaktär, eller givna nationella kompetenser, hamnar i gränslandet. Då saknas den förutsägbarhet som behövs för att beslut ska ges legitimitet.

Kommissionens arbete med en social pelare är ett aktuellt exempel, där nationella välfärdsfrågor ges en europeisk dimension. Handelsavtalet med Kanada (CETA) är ett annat, men där en överstatlig fråga som ska fattas med majoritetsbeslut, reduceras till ett vetoförfarande mellan nationella och regionala parlament. Centerstudenter anser att pelarna för det europeiska samarbetet bör vara de fyra friheterna och att såväl nationell som europeisk kompetens måste respekteras.

Kommissionen har under ordförande Jean-Claude Juncker tagit viktiga steg mot att stärka den inre marknaden genom en ständig översyn av regelbörda och fullbordande av den inre marknaden på fler områden, som för energi, kapital och infrastruktur. Samarbetet borde fortsätta i den riktningen, och EU borde göra mindre inom regional utveckling och folkhälsa, samt de delar inom sysselsättning och socialpolitik som inte direkt härrör till den inre marknaden.

Därför yrkar Centerstudenter att:

- Centerpartiet ska verka för att sanktioner verkställs och blir mer kännbara för medlemsstater som inte uppfyller sina åtaganden.
- Centerpartiet ska verka för att pelarna i det europeiska samarbetet ska vara de fyra friheterna: frihet för varor, tjänster, kapital och personer.
- Centerpartiet ska verka för att EU avstyrker planerna på social pelare och socialt protokoll.
- Centerpartiet ska verka för att nationell kompetens alltid ska respekteras av EU:s institutioner.
- Centerpartiet ska verka för att kommissionen blir mer inriktad på stärkt konkurrenskraft genom en ständig översyn av regelbördan för stater, företag och enskilda individer.
- Centerpartiet ska verka för att EU får ett ökat mandat att sluta nya och omförhandla existerande handelsavtal, samt att det tydliggörs att handelsavtal är en överstatlig kompetens.
- Centerpartiet ska verka för att EU gör mindre inom regional utveckling och folkhälsa, samt de delar inom sysselsättning och socialpolitik som inte direkt härrör till den inre marknaden.
- Centerpartiet ska verka för att avskaffa Europeiska regionkommittén (CoR).
- Centerpartiet ska verka för att avskaffa Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK).
- Centerpartiet ska verka för att avskaffa Europeiska fonden för justeringar av globaliseringseffekter (globaliseringsfonden, EGF).

Maktindelning handlar inte bara om att smalna av områden för europeiskt samarbete. EU står inför många gemensamma utmaningar där unionen kan stärka samarbetet. Centerstudenter anser att det behövs ett större inslag av gemensamma åtaganden på områden som gränsöverskridande brottslighet och yttre gränser.

Migration är en viktig gemensam utmaning. För att kunna ta ett stort ansvar för migrationen och för att kunna värna den fria rörligheten inom EU behöver vi gemensamma lösningar. Vi behöver en flyktingpolitik på EU-nivå där alla länder tar ett solidariskt ansvar. EU:s politik ska vara så robust att vi inte behöver skjuta över problem på odemokratiska skurkregimer. Därför bör avtalet med Turkiet rivas upp och nya bör inte ingås.

Utrikes- och säkerhetspolitiken är ett av de områden där EU:s ansvarsroll varit tilltagande sedan Lissabonfördraget. Det är en utveckling vi bör bejaka då det stärker EU:s möjlighet att agera och verka som en kraftfull röst i världen. EU:s grannskapspolitik och det östliga partnerskapet har blivit åsidosatt efter Ukrainakrisen. Centerstudenter anser att EU bör fortsätta närma sig politiskt med länder som står utanför unionen i Östeuropa och Sydkaukasien. I förlängningen bör fler länder som lever upp till Köpenhamnskriterierna välkomnas som medlemmar i det europeiska samarbetet.

Den solidaritetsklausul som infördes med Lissabonfördraget innebär att medlemsstaterna ska hjälpa varandra om det inträffar en terroristattack, naturkatastrof eller en katastrof orsakad av människor. Den användes av Frankrike efter terrordåden i Paris och bör användas oftare. För att stärka solidaritetsklausulen anser Centerstudenter att Europeiska försvarsbyrån (EDA) bör få ett större ansvar för att för samordning av medlemsstaternas försvarsresurser. Vi vill även stärka samarbetet på rättsområdet.

Därför yrkar Centerstudenter att:

- Centerpartiet ska verka för att EU:s gräns- och kustbevakning, Frontex, får de nödvändiga resurserna och rätten att ingripa för att garantera en stark och gemensam förvaltning av EU:s yttre gränser.
- Centerpartiet ska verka att EU får en gemensam och harmoniserad migrationspolitik där medlemsstaterna solidariskt delar på ansvaret för mottagandet.
- Centerpartiet ska verka för att flyktingavtalet mellan EU och Turkiet avslutas omgående.
- Centerpartiet ska verka för att EU stärker grannskapspolitiken och det östliga partnerskapet, som blivit åsidosatt efter Ukrainakrisen, för fortsatt närmande politiskt och ekonomiskt med länder i Östeuropa och Sydkaukasien.
- Centerpartiet ska verka för att EU öppnar för att fler länder som lever upp till Köpenhamnskriterierna ska kunna bli medlemmar i den Europeiska unionen.
- Centerpartiet ska verka för att EU oftare påtalar den solidaritetsklausul som inrättades med Lissabonfördraget.
- Centerpartiet ska verka för att EU får ett större ansvar för samarbete på försvars- och säkerhetsområdet. Centerpartiet ska verka för att EU får ett tydligare mandat för gemensamma åtaganden inom gränsöverskridande brottslighet.
- Centerpartiet ska verka för att stärka Europols arbete inom terrorismbekämpning med bättre samarbete mellan medlemsstaternas polis och rättsvärdande myndigheter.

